

Europejski Komitet
Ekonomiczno-Społeczny

DEKLARACJA W SPRAWIE
NIEBIESKIEGO
ŁADU UE

#EUBlueDeal

Woda jest fundamentalnym zasobem. Jest niezbędna dla ekosystemów, życia ludzkiego oraz funkcjonowania gospodarki i naszego społeczeństwa. Globalne zasoby wodne są jednak ograniczone i znajdują się pod coraz większą presją. Jak wyraźnie uznało Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2010 r., **dostęp do bezpiecznej wody pitnej i urządzeń sanitarnych jest prawem człowieka** i niedopuszczalne jest, aby w UE były osoby, które nadal nie mają do nich dostępu.

UE ustanowiła ramy prawne w celu ochrony zasobów słodkowodnych i morskich. Wiele z wyznaczonych celów nie zostało jednak osiągniętych. Z myślą o opracowaniu kompleksowego podejścia do europejskiej polityki wodnej Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) przyjął [szereg opinii z inicjatywy własnej dotyczących kryzysu wodnego](#) w jego różnych wymiarach.

Biorąc pod uwagę zasadniczy charakter wody oraz obecne i przyszłe wyzwania, przed którymi stoi świat i nasz kontynent, EKES jest głęboko przekonany, że woda nie może już być jednym z elementów Zielonego Ładu. Konieczna jest zmiana skali na szczeblu UE. EKES wzywa więc instytucje europejskie do tego, by zaczęły **priorytetowo traktować wodę i by przyjęły Niebieski Ład UE jako odrębny priorytet strategiczny**, na równi z Europejskim Zielonym Ładem. Niebieski Ład UE musi **w pełni uzupełniać Europejski Zielony Ład i cele zrównoważonego rozwoju ONZ oraz działać w synergii z nimi**. Musi to być kompleksowa i spójna polityka oparta na zasadach przewodnich i konkretnych działaniach określonych poniżej. Chodzi o przewidywanie potrzeb oraz o ochronę naszych wspólnych zasobów wodnych i odpowiednie zarządzanie nimi w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej z myślą o przyszłości odpornej na kryzysy wodne. **Europa może przekształcić wyzwania związane z wodą w nowe możliwości** rozwoju technologicznego, postępu społecznego, nowych miejsc pracy, umiejętności i rozwoju przedsiębiorstw, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska.

Komitet wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do uwzględnienia tych zasad i propozycji oraz uznania wody za **strategiczny priorytet w okresie programowania 2028–2034 i później**, włączony do wszystkich obszarów polityki UE.

Nadszedł czas, aby połączyć siły i znaleźć wspólne rozwiązania systemowego kryzysu wodnego. Nasze wspólne działanie, wspierane zdecydowaną i ambitną strategią wodną na szczeblu europejskim, jest jedyną gwarancją zrównoważonej przyszłości odpornej na kryzysy wodne.

Oliver RÖPKE, przewodniczący EKES-u

26 października 2023 r.

ZASADY PRZEWODNIE NIEBIESKIEGO ŁADU UE

Zasada 1:

Wszystkie obszary polityki UE muszą być dostosowane do nowej europejskiej polityki wodnej, jak miało to miejsce w przypadku Europejskiego Zielonego Ładu. Polityki i działania w ramach Niebieskiego Ładu muszą opierać się na **aktualnych, dokładnych, przejrzystych, porównywalnych, łatwo dostępnych i wiarygodnych danych dotyczących wody**.

Zasada 2:

Odbudowa i ochrona ekosystemów, terenów podmokłych i różnorodności biologicznej powinny stanowić zasadniczy element Niebieskiego Ładu.

Zasada 3:

Unia Europejska musi przyjąć podejście do wody oparte na prawach człowieka i zwalczać ubóstwo wodne, zgodnie z zasadą 20 Europejskiego filaru praw socjalnych. **Prawo do zdrowego środowiska należy również uznać za podstawowe prawo człowieka**.

Zasada 4:

Usługi w zakresie wody, warunków sanitarnych i higieny (WASH) muszą być zrównoważone, sprawiedliwe, wysokiej jakości i przystępne cenowo dla wszystkich. W przypadku kryzysu wodnego obywatele i ich podstawowe potrzeby muszą mieć pierwszeństwo.

Zasada 5:

Wszystkich użytkowników wody należy zachęcać do przyjmowania rozwiązań i praktyk wspierających zrównoważone wykorzystanie i zużycie wody.

Zasada 6:

UE musi wspierać rozwój technologii umożliwiających oszczędne gospodarowanie wodą, recykling i ograniczanie zanieczyszczeń, a także ich stopniowe wykorzystywanie przez **rolnictwo, przemysł i gospodarstwa domowe**.

Zasada 7:

Należy znacznie ograniczyć straty wody spowodowane wyciekami w sieciach i marnowaniem wody przez rolnictwo, przemysł, gospodarstwa domowe i wszystkich innych użytkowników.

Zasada 8:

Rolnictwo jest zarówno jedną z głównych przyczyn, jak i ofiar niedoboru wody. UE musi zapewnić, za pomocą planu strategicznego, dostęp do wody wystarczającej jakości i zrównoważone zarządzanie nią w rolnictwie, aby umożliwić odpowiednią i zrównoważoną produkcję żywności w UE.

Zasada 9:

Biorąc pod uwagę związek między energią, wodą i surowcami krytycznymi, **woda powinna być postrzegana jako podstawowy element strategii przemysłowej UE.**

Zasada 10:

Potrzebne jest sektorowe podejście przemysłowe, ponieważ różne gałęzie przemysłu mają różne potrzeby i możliwości w zakresie oszczędnego gospodarowania wodą. **Zasadę nieszkodzenia należy łączyć z prawem do zużywania wody w ramach prowadzonej działalności.**

Zasada 11:

Należy zapewnić dostępność wykwalifikowanych i wyspecjalizowanych pracowników oraz utrzymać konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw.

Zasada 12:

Kompleksowej polityce wodnej UE musi towarzyszyć równie ambitny plan finansowania. Ceny wody, koszty i podatki muszą być sprawiedliwe i przejrzyste, a ceny powinny opierać się na zasadzie pełnego zwrotu kosztów.

Zasada 13:

UE powinna zwiększyć wysiłki na rzecz niebieskiej dyplomacji, a woda powinna zostać włączona do polityki zagranicznej i stosunków zewnętrznych UE, w tym polityki sąsiedztwa, handlu i rozwoju. Jednym z głównych celów strategicznych niebieskiej dyplomacji powinno być **unowocześnienie ram traktatowych ONZ we wszystkich kwestiach związanych z wodą** oraz szybkie wdrożenie umów międzynarodowych.

Zasada 14:

Konieczne jest również **opracowanie międzynarodowych strategii politycznych na rzecz oszczędnego i wydajnego wykorzystania wody we wszystkich sektorach gospodarki i społeczeństwa, w celu zmniejszenia zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych, a także rewitalizacji zanieczyszczonych i zdegradowanych wód.**

Zasada 15:

Niebieski Ład UE wymaga **odpowiedniego zarządzania zasobami słodkiej wody, w tym wodami podziemnymi**. EKES wzywa do przyjęcia **podejścia opartego na dorzeczu** z udziałem wszystkich zainteresowanych stron. Istniejące inicjatywy w zakresie transgranicznej współpracy w ramach dorzeczy powinny zostać pogłębione, rozwinięte i odpowiednio finansowane.

DZIAŁANIA W RAMACH NIEBIESKIEGO ŁADU UE, KTÓRE NALEŻY WDROŻYĆ W TRYBIE PILNYM

Biorąc pod uwagę przyszłe wyzwania, musimy działać w trybie pilnym. **EKES wzywa współprawodawców do uwzględnienia w Niebieskim Ładzie następujących środków, których wdrożenie będzie uważnie monitorował podczas następnej kadencji Komisji Europejskiej (2024–2029).**

1	Istnieje potrzeba wspólnego podejścia do zrozumienia ubóstwa wodnego na szczeblu UE . UE musi opracować wspólne wytyczne w celu monitorowania dostępu do dobrej jakości i przystępnych cenowo usług wodno-kanalizacyjnych , a także określenia aktualnej sytuacji i regularnego śledzenia jej rozwoju.
2	Należy ustanowić unijną platformę doradczą dla zainteresowanych stron, utworzoną wspólnie przez EKES i inne instytucje UE , aby wymieniać się najlepszymi praktykami, opracowywać szczegółowe normy dotyczące jakości i wykorzystania wody w rolnictwie i przemyśle, przyczyniać się do regularnej aktualizacji planów działania Niebieskiego Ładu oraz promować partnerstwa i gospodarkę o obiegu zamkniętym.
3	Istnieje potrzeba systematycznego gromadzenia przejrzystych, porównywalnych, łatwo dostępnych i wiarygodnych danych na temat aktualnej sytuacji i długoterminowych tendencji na szczeblu UE w odniesieniu do: zaopatrzenia w wodę, dostępu do wody i urządzeń sanitarnych, stanu infrastruktury wodnej, poboru wód powierzchniowych i podziemnych oraz zużycia wody w procesach przemysłowych, rolniczych i domowych.
4	Infrastruktura wodna i zasoby wodne każdego państwa członkowskiego muszą być niezwłocznie i dokładnie ocenione w celu określenia pilnych potrzeb inwestycyjnych. We wszystkich państwach członkowskich należy wprowadzić spójne przepisy w celu ustanowienia zrównoważonego mechanizmu magazynowania wody w okresach opadów .
5	Należy finansować rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zwłaszcza w dzielnicach miejskich i wiejskich znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej . Można to zrobić na przykład w kontekście fali renowacji miast.
6	Ceny muszą uwzględniać długoterminowe bezpieczeństwo wodne, uwzględniać zasadę „zanieczyszczający płaci” oraz zapewniać powszechny dostęp i przystępne ceny, zwłaszcza dla grup szczególnie wrażliwych . Należy ustanowić wspólne podejście na szczeblu UE do sprawiedliwego kształtowania cen wody . Taryfy za wodę mogłyby zawierać sygnały cenowe w celu zapewnienia bardziej zrównoważonej konsumpcji.
7	We wszystkich państwach członkowskich należy rozpocząć kampanie uświadamiające i konkretne działania promujące zrozumienie wartości wody i zmianę zachowań w długim okresie .
8	Oprócz istniejącej unijnej etykiety energetycznej należy wprowadzić etykietę zużycia wody w odniesieniu do produktów, aby zwiększyć świadomość konsumentów. Należy zachęcać konsumentów do obliczania swojego śladu wodnego .

9	Należy wprowadzić zachęty dla wszystkich rodzajów użytkowników do przejścia na gospodarkę wodną o obiegu zamkniętym i do wspierania ponownego wykorzystania wody . W miarę możliwości normą powinno stać się zastąpienie stosowania wody pitnej niekonwencjonalnymi źródłami wody.
10	W ciągu najbliższych dwóch lat należy dokonać przeglądu strategii przemysłowej UE i jej dokumentów dotyczących ścieżki transformacji, aby uwzględnić wyzwania i możliwości przemysłowe związane z wodą , ze szczególnym uwzględnieniem sektorów o dużym zapotrzebowaniu na wodę i wspierania przyjęcia technologii wodooszczędnych.
11	EKES powinien zwiększyć wysiłki na rzecz utworzenia nowej wspólnoty wiedzy i innowacji w dziedzinie wody w ramach Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) oraz do wzmocnienia podejścia „pięciu misji”.
12	Wszystkie programy WPR powinny zachęcać do prowadzenia zrównoważonej i wydajnej gospodarki wodnej oraz przewidywać w każdym państwie członkowskim wskaźniki pozwalające na monitorowanie postępów w gospodarce wodnej. Należy zapewnić specjalne wsparcie, aby zagwarantować zrównoważoną transformację w sektorze rolno-spożywczym i jego dostosowanie do zmiany klimatu.
13	Polityka rolna i przemysłowa UE musi obejmować środki wspierające ograniczenie zużycia, ponowne wykorzystanie i recykling wody oraz zmniejszenie zanieczyszczenia wody poprzez przyjęcie dobrych praktyk, szkolenia i stosowanie nowych rozwiązań technologicznych na rzecz społeczeństwa inteligentnie korzystającego z wody.
14	Zrównoważone wykorzystanie wody i warunkowość w zakresie wody powinny być kryteriami we wszystkich funduszach UE , tak aby uniknąć wspierania projektów, które są sprzeczne z celami ramowej dyrektywy wodnej i nowego Niebieskiego Ładu UE.
15	Oprócz funduszy krajowych należy ustanowić na szczeblu UE fundusz na rzecz niebieskiej transformacji jako jeden unijny punkt dostępu dla inwestycji w wodę łączy inwestycje publiczne z innowacyjnym finansowaniem .
16	Fundusz ten będzie wspierał odporną infrastrukturę i zrównoważoną gospodarkę wodną, badania naukowe i absorpcję technologii wodooszczędnych . Będzie on finansował inwestycje w warunki pracy, wysokiej jakości miejsca pracy i szkolenia , a także środki mające na celu zmniejszenie nierówności w dostępie do przystępnych cenowo usług wodno-kanalizacyjnych wysokiej jakości.
17	Inwestycje w wodę powinny być traktowane w sposób szczególny w ramach paktu stabilności i wzrostu .
18	Niedawno uzgodniony traktat ONZ o pełnym morzu powinien zostać szybko wdrożony .
19	W stosunkach zewnętrznych UE powinna ułatwiać zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową poprzez współpracę w dziedzinie infrastruktury, technologii i wiedzy fachowej w ramach partnerstw gospodarczych i współpracy na rzecz rozwoju . Strategia Global Gateway jest w tym zakresie doskonałym narzędziem.
20	Należy utworzyć Europejskie Centrum Wodne o wymiarze międzynarodowym , aby wspierać państwa członkowskie i inne kraje, w tym kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa, w rozwiązywaniu problemów związanych z wodą. Centrum to powinno propagować przykłady wyjątkowej współpracy i proponować zalecenia polityczne służące realizacji celów polityki Niebieskiego Ładu.
21	Za kwestie związane z wodą powinien być odpowiedzialny specjalny komisarz UE .

**Europejski Komitet
Ekonomiczno-Społeczny**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu/eubluedéal

Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-81-PL

© Unia Europejska, 2023

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

W celu wykorzystania lub reprodukcji zdjęć / ilustracji, należy uzyskać pozwolenie bezpośrednio od posiadacza/posiadaczy praw autorskich.

Okładka: ©Shutterstock/U2M Brand

Wewnętrzne strony: ©Shutterstock/Ekkachai Tis

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej

Print:
QE-04-23-852-PL-C
ISBN 978-92-830-6279-0
doi: 10.2864/06879

Online:
QE-04-23-852-PL-N
ISBN 978-92-830-6264-6
doi: 10.2864/58004

PL